

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
The Power Use of School Administrators in Schools under Krabi Primary Educational
Service Area Office

สุรัตน์วดี บัวเพชร^{*1} และ โอนทัย ประสาน^{**2}

^{1,2}สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

E-mail: Ple032@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ และเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และตามขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติพื้นฐานและสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีการใช้อำนาจเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อำนาจการให้ข้อมูลข่าวสาร อำนาจการให้รางวัล อำนาจตามกฎหมาย อำนาจเชี่ยวชาญ อำนาจการบังคับ และอำนาจในการควบคุมสภาพแวดล้อม 2) ผลการเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ยกเว้นด้านอำนาจตามกฎหมาย อำนาจการให้รางวัล และอำนาจการบังคับ ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05

คำสำคัญ: การใช้อำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study the levels of power use of school administrators in schools under Krabi Primary Educational Service Area Office and to compare the levels of the power use as classified by work experiences and size of the schools. The sample consisted of 327 teachers in schools under Krabi Primary Educational Service Area Office obtained by a stratified random sampling technique. The instrument used in collecting data was a survey questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and one- way analysis of variance (One-Way ANOVA).

The results revealed that: 1) the use of power of school administrators in schools under Krabi Primary Educational Service Area Office as a whole and in each aspect was at a high level. The order of mean scores from the highest to the lowest was on an information power, a reward power, a legitimate power, an expert power, a coercive and on an ecological power, respectively; 2) a comparison of the use of power of school administrators as classified by their work experiences showed that as a whole and in each aspect the opinions on this matter were significantly different, except the legitimate power, the reward

power and the coercive power. A comparison by size of schools as a whole and in each aspect was significantly different at the level of .05.

Keywords: The Use of Power, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริด้านการศึกษาให้แก่คณะครูและนักเรียน ศาเลศศิดาลัย เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2527 ไว้ดังนี้ “การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด” พระองค์ทรงชี้ให้เห็นว่า การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2551) และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดการศึกษาจึงถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ คุณภาพชีวิต เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาทำให้บุคคลในชาติมีคุณภาพ มีศักยภาพ การพัฒนาประเทศนั้นต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การบริหารการศึกษาในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคนที่ต้องบริหารคน บริหารงานในหน่วยงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้สามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องบริหารคนในหน่วยงาน ให้เกิดประสิทธิผลของงานและมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด เนื่องจากการบริหารจัดการองค์กรนั้นมีความสำคัญที่สุด (แผนกประมวลความรู้ ฝ่ายวิจัย สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ 2554) การบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีอำนาจเหนือ

บุคคลอื่นในสถานศึกษาและมีคุณภาวะในการใช้อำนาจที่มีให้เกิดประสิทธิผลต่องานโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้จักเลือกใช้อำนาจให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีหลากหลายรูปแบบ และอำนาจแต่ละรูปแบบจะส่งผลกระทบต่อการทำงานแตกต่างกันผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเลือกใช้รูปแบบอำนาจให้เหมาะสมกับงาน เวลาสถานการณ์และกลุ่มคน อำนาจทุกรูปแบบมีประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้นำทางการศึกษา เพียงแต่ต้องรู้จักเลือกใช้หรือผสมผสานกันไปตามความเหมาะสม (อำไพ อินทรประเสริฐ 2546)

จากความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เลือกใช้อำนาจในการบริหารอย่างถูกต้อง และให้ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่สถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 221 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 2,142 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กระบี่ ปีการศึกษา 2556 ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง (Krejcie and Morgan 1970) อ้างถึงใน (พิชิต ฤทธิ์จัญญ 2554) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก โดยได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 72 คน ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 134 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 121 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการใช้อำนาจของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยสอบถามข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษาจากครูผู้สอน แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารกับขนาดของสถานศึกษา แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีการใช้อำนาจของ (Hersey and Blanchard 1982) (Hoy and Miskel 2001) (Yukl 2006) มีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) อำนาจเชี่ยวชาญ จำนวน 10 ข้อ 2) อำนาจตามกฎหมาย จำนวน 10 ข้อ 3) อำนาจการให้รางวัล จำนวน 10 ข้อ 4) อำนาจการบังคับ จำนวน 10 ข้อ 5) อำนาจการให้ข้อมูลข่าวสาร จำนวน 10 ข้อ 6) อำนาจในการควบคุมสภาพแวดล้อม จำนวน 10 ข้อ รวม 60 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert อ้างถึงใน (พิชิต ฤทธิ์จัญญ 2554) โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด กำหนดระดับความมากน้อยของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากการผ่านพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตรงตามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำไปหา

ความเชื่อมั่นของเครื่องมือต่อไป การหาค่าความตรงของแบบสอบถามหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงคหรือเนื้อหา (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน แล้วมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วคัดเลือกค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป สำหรับความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์ (Alpha Coefficient) ของ (Cronbach 1990) อ้างถึงใน (พิชิต ฤทธิ์จัญญ 2554) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ อนุญาตในการขอความร่วมมือให้ครูผู้สอนช่วยตอบแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง การรวบรวมแบบสอบถามผู้วิจัยเดินทางไปรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 1 สัปดาห์ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง หากยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยจะนัดกลับมารับแบบสอบถามอีกใน 1 สัปดาห์ ปรากฏว่าได้รับคืนจำนวน 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency Distributions) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลกับครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 327 คน ซึ่งพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำนวน 327 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 14.98 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 20.49 และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 64.53 ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำนวน 327 คน เป็นผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 37 เป็นผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 40.98 และเป็นผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 22.02

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมและรายด้าน พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจการให้ข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.06$) รองลงมาคืออำนาจการให้รางวัล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.99$) และอำนาจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ อำนาจในการควบคุมสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.76$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการใช้

การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจการให้รางวัล และด้านอำนาจการบังคับ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ด้านอำนาจการให้ข้อมูลข่าวสารและด้านอำนาจในการควบคุมสภาพแวดล้อม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจการให้รางวัล ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจการให้ข้อมูลข่าวสารและด้านอำนาจในการควบคุมสภาพแวดล้อม ทุกด้านมีความแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ สรุปได้ดังนี้

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีการใช้อำนาจเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อำนาจการให้ข้อมูลข่าวสาร อำนาจการให้รางวัล อำนาจตามกฎหมาย อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจการบังคับ และอำนาจในการควบคุมสภาพแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีการใช้อำนาจโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจการให้รางวัล และด้านอำนาจการบังคับ ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่ค้นพบตามจุดมุ่งหมายและสมมติฐานของการวิจัยมีสาระในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจการให้รางวัล ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจการให้ข้อมูลข่าวสาร และด้านอำนาจในการควบคุมสภาพแวดล้อม ที่พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารจะต้องผ่านกระบวนการคัดเลือก สอดคล้องและอบรมตามหลักสูตรผู้บริหารเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและที่สำคัญผู้บริหารจะต้องอาศัยอำนาจคอยค้ำจุนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพราะอำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการควบคุมและผลักดันการดำเนินการต่างๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็น ต้องใช้อำนาจต่างๆ ในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณีย์ เสือจันทร์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ ศรีกล้า (2553) ได้การศึกษา

เรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า 1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวมผู้บริหารมีการใช้อำนาจอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมกริช วงศาโรจน์ (2549) ได้ศึกษา เรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจการให้รางวัล และด้านอำนาจการบังคับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่ประสบการณ์ดำรงตำแหน่งผู้บริหารมานานกว่าสามปีให้คำแนะนำวางแผน และแก้ปัญหาต่างๆภายในสถานศึกษาได้ดีกว่า มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานมากกว่า ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร ส่วนมากจะเป็นผู้บริหารที่เพิ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่โดยการสอบคัดเลือกและผ่านการอบรมเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ที่จะนำมาใช้ในการบริหาร ทำให้ผู้บริหารมีความรู้ความเชี่ยวชาญที่ทันสมัย ซึ่งต่างจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชัยชาญ ศรีสังข์ 2549) ได้ศึกษา เรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอลำลูกเกด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอลำลูกเกด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามอายุผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดกลาง และการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจ

เนื่องจากการจัดองค์กรการบริหารสถานศึกษาต่างกัน กล่าวคือสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีภารกิจในแต่ละด้านและมีการปฏิบัติงานที่ย่างยากซับซ้อนต่างกัน ในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีภารกิจในแต่ละด้านมาก ดังนั้นการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดใหญ่ผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากจะใช้ความรู้ความสามารถในเชิงบริหารแล้วยังต้องมีเทคนิคในการควบคุมการปฏิบัติงานจึงจะทำให้งานประสบความสำเร็จ ซึ่งแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีจำนวนบุคลากรน้อยการจัดการบริหารองค์กรภายในสถานศึกษาไม่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีโอกาสใกล้ชิดกับผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้รู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถมอบหมายงานได้ตรงตามความรู้ความสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันใช้อำนาจแตกต่างกัน เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับความแตกต่างของบุคลากรในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสาร สุขสุคนธ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า 1) การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อที่ผู้บริหารจะได้มีความสามารถในการพัฒนางาน สามารถในการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และสามารถนำแผนงานไปปฏิบัติได้สำเร็จตามเป้าหมาย
2. การใช้อำนาจตามกฎหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้มาตรการตามระเบียบ กฎหมาย แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยไม่เลือกปฏิบัติ พิจารณาผลการปฏิบัติงานของครูตามระเบียบและเกณฑ์ที่วางไว้ และมีระเบียบข้อบังคับให้ครูปฏิบัติอย่างชัดเจน
3. การใช้อำนาจการให้รางวัล ผู้บริหารสถาน

ศึกษาควรให้รางวัลโดยการเลื่อนขั้นเงินเดือนให้กรณีพิเศษ เมื่อครูมีผลงานดีเด่น บริหารงานด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม เป็นธรรม และให้อภัยและแนะนำครูในกรณีที่ทำงานผิดพลาด

4. การใช้อำนาจการบังคับ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการลงโทษโดยรวม มีความเหมาะสม ใช้กฎระเบียบในการบังคับ ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ และผู้บริหารควรควบคุม เร่งรัดให้ครูปฏิบัติหน้าที่ให้ทันกำหนด เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

5. การใช้อำนาจการให้ข้อมูลข่าวสาร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวบรวมข่าวสารและวิเคราะห์ข้อมูลที่ทันเหตุการณ์ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของครู และควรจัดให้มีระบบและวิธีการแจ้งข้อมูลเผยแพร่ข่าวสารในองค์กรให้ครูรับรู้อย่างทั่วถึง ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้อำนาจการให้ข้อมูลข่าวสารให้มาก ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นไปอย่างรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคโลกไร้พรมแดน ทำให้เกิดการตื่นตัว จำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ระบบการสื่อสาร การใช้สื่อและเทคโนโลยี เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ สามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องมาใช้ในการวางแผนการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การใช้อำนาจในการควบคุมสภาพแวดล้อม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการเชิญบุคคลสำคัญมาร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเพียงพอ และเสนอวิสัยทัศน์และสามารถปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้การใช้อำนาจในการควบคุมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะทำให้การบริหารโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบวิธีการพัฒนาพฤติกรรม การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนางานบริหารวิชาการของสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์และช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ ดร.อโนทัย ประสาน ดร.สุรพงศ์ เอื้อศิริฤทธิ์ กรรมการที่ปรึกษา ตลอดจนคณาจารย์ผู้สอน สาขาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย ให้คำปรึกษา แนะนำและให้ข้อคิดต่างๆ ในการวิจัย ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- คมกริช วงศาโรจน์. การใช้อำนาจของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรี เขต 3. ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- ชัยชาญ ศรีสังข์. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน อำเภอลำลูก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2. ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- ประสาร สุขสุนทร. การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้ว เขต 1. ปรินญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553.
- แผนกประมวลความรู้ ฝ่ายวิจัย สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. คนผู้ขับเคลื่อนองค์กร. กรุงเทพฯ บริษัท พรินท์ ซิตี จำกัด พิษิต ฤทธิจรูญ. ระเบียบวิธีการวิจัยทาง สังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มิสท์, 2554.
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนัก. พระบรมราโชวาท แนวพระราชดำริด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส ซี พริน แอนด์แพค จำกัด, 2554.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2554.

- สุเทพ ศรีกล้า. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553.
- อุษณีย์ เสือจันทร์. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจ ของผู้บริหารสถานศึกษากับ การบริหารงาน บุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. การศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย นเรศวร, 2554.

อำไพ อินทรประเสริฐ. ศิลปะการเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2546.

Gary, Yulk. Leadership in Organizations. 6th Ed. The United States: Pearson Prentice Hall, 2006.

Hersey,P., and Blanchard,K. Management of Organizational Behavior Utilizing Human Resources . 4th Ed. Kencana .NJ: Prentice-Hall, 1982.

Hoy, W.K., and Miskel, C.G. Educational Administration: Theory, Research and Practice, New York: Mc Graw-Hill, 2001.

